

VOORWOORD

ACHTER KONTICH IS ER NOG GESCHIEDENIS

WT heeft niet gewacht op de honderdste herdenking van de Eerste Wereldoorlog om aandacht te schenken aan de geschiedenis van de Vlaamse beweging tijdens deze bewegende periode en het tijdschrift zal ook er ook na die honderd jaar de geschiedenis van blijven schrijven. De Kortrijkse rechtshistoricus Jos Monballyu die in WT al herhaaldelijk schreef over de oorlog en zijn gerechtelijke nasleep, richt de schijnwerpers op het activisme in Kontich, een toen nog landelijke gemeente tussen Antwerpen en Mechelen. Op basis van hoofdzakelijk gerechtelijke bronnen geeft hij een beeld van de protagonisten, van hun activiteiten tijdens de bezetting en hoe ze daarvoor na de oorlog de rekening kregen gepresenteerd. Maar achter Kontich wonen nog mensen, luidt een welhaast vergeten gezegde.

Pol De Mont (1857-1931) bijvoorbeeld. Ook voor hem was de nasleep van de Eerste Wereldoorlog een kantelpunt. Ludo Stynen schreef in 2017 een kloek boek over deze politieke en literaire duizendpoot. Meer dan 500 pagina's waren niet voldoende om het gevulde en dankzij De Monts rijke persoonlijke archief en flink ontwikkelde ego zeer goed gedocumenteerde leven te beschrijven. In WT 2018/2 publiceerde Stynen een aanvullend artikel over De Monts activiteiten als hoofdredacteur en medewerker van de Vlaams-nationalistische krant *De Schelde*. In dit nummer grijpt Lode Wils de biografie aan om het belang van De Mont voor de geschiedenis van de Vlaamse beweging te belichten en hij treedt daarbij in een kritische dialoog met de biograaf. Samen met Rodenbach lag De Mont aan de basis van de Vlaamsgezinde katholieke scholierenbeweging, maar De Mont verloor al snel zijn geloof, werd een boegbeeld van het liberale flamingantisme en een bruggenbouwer met katholieke flaminganten. In 1904 werd hij op 35-jarige leeftijd benoemd tot conservator van het Antwerpse Museum voor Schone Kunsten. Hij liep in de kijker door zijn germanofilie en vooral zijn spreekbeurten voor pangermaanse organisaties gingen over de tong. Een aantal van De Monts Vlaamsgezinde liberale medestanders liet zich tijdens de Eerste Wereldoorlog verleiden door de Duitse *Flamenpolitik*. Ook De Mont kwam in verleiding, maar hield voorzichtig afstand van het activisme én van de flaminganten die de collaboratie veroordeelden. Hij kwam zelf in opspraak vanwege zijn Duitsvriendelijkheid en hoewel hem strafrechtelijk niets kon worden aangewreven, vluchtte De Mont korte tijd naar Nederland. Het kostte hem zijn baan als conservator. De Mont ervoer het als een groot onrecht en dat heeft ongetwijfeld zijn radicalisering in anti-Belgische zin bevorderd.

Een van de talloze mandaten die Pol De Mont in zijn leven opnam, was dat van bestuurder van het Comité ter bevordering van de Nederlandse zang dat in 1886 ontstond in de schoot

van het Willemsfonds. Kim Descheemaeker, stafmedewerker van het Liberas/Liberaal Archief vestigt in de rubriek Erfgoed de aandacht op de archieven van deze organisatie die zich tot doel stelde het Nederlandstalige lied te bevorderen via uitgaven, onderwijs, wedstrijden en steun aan componisten en tekstschrijvers. Het Comiteit kende ups en downs en stierf een stille dood in de jaren 1950. Bijna 70 jaar geschiedenis ligt in 2,31 strekkende meter archiefstukken te wachten op geïnteresseerde onderzoekers.

Hopelijk krijgt het Comiteit ter bevordering van de Nederlandse zang een lemma in de Derde, Digitale en dus Definitieve – want nooit voleindigde – *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*. Twintig jaar na het verschijnen van de NEVB lanceert het ADVN de DEVB. In een eerste fase krijgt de NEVB een digitaal online consulteerbaar tweede leven (www.nevb.be), maar spoedig zal de DEVB worden aangevuld met nieuwe lemma's en zullen de artikels uit de NEVB worden aangevuld en geactualiseerd op basis van de recentste stand van het onderzoek. De syntheseartikelen zullen bovendien worden vertaald naar het Engels. Zo zal de DEVB uitgroeien tot een onmisbare kennisdatabank voor eenieder die geïnteresseerd is in de geschiedenis van de Vlaamse beweging.

Bruno De Wever, hoofdredacteur